16.3.2022 POL-2022-31376

Eduskunta
Lakivaliokunta

U 9/2022 vp

Poliisihallituksen kirjallinen asiantuntijalausunto komission ehdotuksesta asetukseksi automaattisesta tietojenvaihdosta poliisiyhteistyössä (Prüm II)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt poliisihallitukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa komission ehdotuksesta ns. Prüm 2 asetukseksi. Lausunnon teemaksi on pyydetty poliisin operatiivinen näkökulma, pilottiprojektin kokemukset ja kustannukset. Poliisihallituksen nimeämänä asiantuntijana lausun seuraavaa:

Prüm tiedonvaihdosta yleisesti ja uudistusehdotuksen operatiivisesta merkityksestä

Prüm järjestelmä on nykyisellään hajautettu tiedonvaihtojärjestelmä, jossa voidaan kahdenvälisesti vaihtaa DNA-, sormenjälki-, ja ajoneuvorekisteritietoja periaatteessa kaikkien EU-maiden kanssa. Systeemi on tällä hetkellä rakennettu niin, että jokaisesta EU-maasta on tarkoitus mennä jokaiseen toiseen EU-maahan yhteys jokaista tietoluokkaa varten. Niiltä osin kuin järjestelmä on saatu toimimaan, se on saanut operatiivisilta toimijoilta huomattavasti kiitosta ja on helpottanut tiedonvaihtoa ja vaativaa rajat ylittävää rikostutkintaa. Kaikkia tietoliikenneyhteyksiä ei kuitenkaan ole vieläkään saatu toimimaan ja siitä syystä arkkitehtuurin yksinkertaistaminen ja tietoliikenteen ohjaaminen keskusreitittimen kautta on erittäin hyvä uudistus.

Uudistuksessa ehdotettuja uusia tietoluokkia voidaan pitää operatiiviselta kannalta hyvinä uudistuksina. Kasvokuvien kansainvälinen vaihto ja vertailu on varsin rutiininomaista rikostutkinnassa, mutta samalla varsin aikaa vievää. Mikäli kasvokuvien vaihtoa voidaan edes jossain määrin automatisoida, uudistus on operatiiviselta kannalta hyvä. Samalla on kuitenkin todettava, että joitain epäilyksiä teknisestä toteuttamisesta on esitetty ainakin niiltä osin, kuin kyse on muista kuin poliisin kiinniottamista henkilöistä otetuista pidätyskuvista.

Poliisirekisteritietojen vaihtaminen on rikospoliisityön ytimessä ja mikäli EPRIS-järjestelmästä saadaan toimiva, säästyy huomattavasti työtä ja vaivaa, kun ei tarvitse arvailla missä maassa mahdollisesti olisi tutkittavasta jutusta relevanttia tietoa.

POLIISIHALLITUS
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 ESPOO
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puh. +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780

EPRIS -pilottihankkeesta

1 Tämän hetken hanke

EPRIS-hankkeen toinen vaihe asetettiin Poliisihallituksessa 12.6.2020 hankkeen aikavälille 01.02.2020- 31.5.2021. Tämä toinen vaihe on viivästynyt lähinnä COVID - pandemian vuoksi vuodella niin, että se päättyy vasta tämän vuoden toukokuun lopussa.

Pilotin ensimmäinen vaihe alkoi Suomen osalta virallisesti tammikuussa vuonna 2017. Sitä ennen Suomen sisäministeri Petteri Orpo oli allekirjoittanut Brysselissä jo 4.12.2015 toimintaohjelman ADEP -pilottiprojektin täytäntöönpanemiseksi (Action program for the implementation of the «ADEP» Automation of the Data Exchange Process pilot project between France, Germany, Finland, Ireland, Hungary, Spain and Europol). Toimintaohjelman mukaan allekirjoittajamaiden aikomuksena on implementoida pilottisuunnitelma tiedonvaihtoprosessin automatisoimiseksi.

Tavoitteena on luoda paras mahdollinen pohja Ruotsin aloitteen mukaisen puitepäätöksen käytön tehostamiselle: mahdollisuus selvittää automaattisesti, onko toisessa jäsenvaltiossa toisen jäsenvaltion lainvalvontaviranomaisen tehtävien kannalta tarpeellista tietoa.

2 Tausta

EPRIS (European Police Register Index System) on järjestelmä, jossa mukana olevat maat (Saksa, Ranska, Espanja, Irlanti, Belgia ja Suomi) pilotoivat järjestelmää, joka antaa mahdollisuuden tehdä pseudonymisoituja hitno-hit hakuja toisen maan poliisirekisteristä (Suomessa poliisiasiain tietojärjestelmästä) tehtyyn hakemistoon, joka sisältää seuraavat henkilötiedot
- etunimet
- sukunimi
- syntymäaika
- syntymäpaikka
- sukupuoli.

Haun kohteen oleva maa ei saa tietoa siitä, mitä on haettu ja hakeva valtio saa (todennäköisen) hitin tai ei hittiä. Jatkokysely tehdään tavalliseen tapaan Europolin tiedonvaihtojärjestelmällä SIENAlla.

Suomelle projektissa mukana oleminen on luonnollista koska olemme olleet mukana ja tukeneet tiedonvaihdon automatisoinnin kehittämistä yleisesti ja EPRIS systeemin luomista erityisesti jo siitä lähtien, kun ajatusta ensimmäisen kerran ehdotettiin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä (asiasta on myös silloinen valtioneuvoston kanta). Kun komissio vuonna 2012 päätyi luopumaan alkuperäisestä EPRISin perustamisajatuksestaan, meni Suomi mukaan silloiseen ADEP-yhteenliittymään tuon valtioneuvoston kannan mukaisesti. Tämän SM Orpo sitten allekirjoituksellaan vahvisti uudestaan 2015.

3 Tarkoitus tai tavoite

Tarkoituksena hankkeen II-vaiheessa on kehittää EPRIS-ADEP pilotista kohti tuotannossa olevaa systeemiä verrattuna ensimmäiseen vaiheeseen,

jossa keskityttiin teknologian toteuttamiskelpoisuuteen. Nyt seuraava vaihe keskittyy EPRIS systeemin laadunvarmistukseen toiminnan ja loppukäyttäjän kannalta, mutta myös huomioon ottaen operatiiviset tarpeet. Lopputuotteena tulisi olla käyttöönottokelpoinen versio EPRIS-järjestelmästä ja ehdotus käyttöönottosuunnitelmasta.

Pitkän tähtäimen tavoitteena on:
• Lisätä tiedon saatavauutta
• Vähentää virkamiesten työtaakkaa.
• Nopeuttaa tiedonvaihtoprosessia ja tutkintaa automaation avulla.

4 Hankkeen tehtävät

kehittää EPRIS-ADEP pilotista kohti tuotannossa olevaa systeemiä
pitää ohjelmisto ajan tasalla
suorittaa sovitut SIT ja BAT testaukset
EPRIS systeemin laadunvarmistus toiminnan ja loppukäyttäjän kannalta
ehdotus käyttöönottosuunnitelmasta

5 Hankkeen rahoitus

Hanke rahoitetaan komission ISF-P rahoituksella, jota on myönnetty Poliisihallitukselle hankkeen ajaksi 154 084 euroa. Poliisihallitus on mukana hankkeessa hankekumppanin roolissa. Rahoitus on 95% EU-tukea, mutta tarvittava omarahoitusosuus maksetaan koordinaattorin toimesta.

Hankkeen jälkeen Suomeen jää PATJA-index eli hakemisto, jonka mahdollisesta ylläpidosta pitää päättää erikseen.

6 Hankkeen organisointi, ohjaus ja resursointi

Hankkeen ohjausryhmä on kansainvälinen ja siinä on edustus jokaisesta osallistujamaasta. Hankkeen kokonaiskoordinoinnista vastaa Saksa ja Suomen kansallinen EPRIS-hanke raportoi tuloksista ja taloudesta suoraan Saksaan hankekoordinaattorille, joka raportoi EU-komissioon.

Hankerahoilla on palkattu yksi POL IT:n henkilö vuoden aikavälille 01.06.2020 - 31.5.2021.

7 Kokemukset tähän saakka

Kokemuksemme pilotista tähän saakka ovat osoittaneet, että systeemistä voidaan saada toimiva ja että sen toimintaan saattaminen voidaan tehdä hyvin edullisesti. Suomi on kyennyt osallistumaan hankkeeseen menestyksekkäästi täysin minimaalisilla resursseilla. Pilottiin osallistuvat maat ovat valikoituneet siinä mielessä hyvin, että ne sijaitsevat eri puolilla Eurooppaa ja ovat kooltaan ja organisaatiorakenteiltaan varsin erilaisia. Tästä on toisaalta ollut meille se haitta, että kun lähinaapurimme eivät ole olleet mukana pilotoinnissa, meillä on jossain määrin rajallinen määrä testitapauksia, joita olemme voineet käyttää.

Pilotin puitteissa on tehty käyttöönottosuunnitelma, johon on laskettu järjestelmän käyttöönoton kustannukset ja jota suunnitelmaa on käytetty näiltä osin valtioneuvoston laatimassa U-kirjeessä.

Kustannuksista

Uudistuksesta aiheutuvia kustannuksia on pyritty arvioimaan Valtioneuvoston laatimassa U-kirjeessä mahdollisimman hyvin. Poliisihallitus on ollut mukana arviointiprosessissa eikä meillä ole tässä vaiheessa parempaa arviota. Todettakoon kuitenkin, että käsitykseni mukaan kustannusarvio on pyritty tekemään sillä tavalla varovaisesti, että se ei ainakaan merkittävästi ylittyisi varsinaisessa täytäntöönpanovaiheessa. Lisäksi on muistettava, että pitkällä tähtäyksellä tämän uudistuksen tarkoitus on tehostaa poliisitoimintaa eli saada enemmän tuloksia suhteessa käytettyihin resursseihin.

Poliisitarkastaja Anssi Kangas

Automaattisesti päivittyvä allekirjoitusfraasi. Älä poista tätä kenttää, jos allekirjoitat asiakirjan sähköisesti.

Jakelu <Kirjoita tähän tai kaksoisnapsauta>

Tiedoksi Hanketoimisto
<Kirjoita tähän tai kaksoisnapsauta>

Liitteet Kirjoita tähän

Jakelu Kirjoita tähän tai valitse Muut toiminnot - Jakelu, Tiedoksi, Läsnä

Tiedoksi Kirjoita tähän tai valitse Muut toiminnot - Jakelu, Tiedoksi, Läsnä